

SPAREBANK

FORENINGEN
FINANSDEPARTEMENTET

13. OKT. 2005

Saksnr.

04 13401-41

Arkivnr.

Finansdepartementet

Postboks 8008 Dep
0030 Oslo

Deres ref.: 04/3401 og 05/2632 FM GK

Vår ref.: 200200095

Oslo 11.10.2005

Høring - 1) om endringer i regnskapsregelverket for finansinstitusjoner og 2) om korrigerende bestemmelser i kapitaldekningsregelverket i forhold til IFRS

Det vises til Finansdepartementets brev datert 30. juni 2005 der det bes om Sparebankforeningens syn på forslag til endringer i regnskapsregelverket for finansinstitusjoner og verdipapirforetak samt forslag til korrigerende bestemmelser i kapitaldekningsregelverket i forhold til IFRS. I brevet er også foreslått såkalt korrigerende bestemmelser i grunnfondsbevisforskriften i forhold til IFRS.

Sparebankforeningen har følgende overordnede tilbakemeldinger til forslaget:

- Det er Sparebankforeningens oppfatning at det bør åpnes for at banker kan benytte IFRS i selskapsregnskapet så raskt som mulig. For børsnoterte banker er det betydelige kommunikasjonsutfordringer knyttet til det å måtte operere med to ulike regnskaper. Som følge av utlånsforskriften, som senest skal virke fra 1. januar 2006, vil dessuten i praksis både selskaps- og konsernregnskapet bli utarbeidet etter tilnærmet like regler for alle banker. For de fleste bankene utgjør som kjent utlånene i området 90-95% av balansen.*
- I forhold til problemstillingen om korrigerende bestemmelser i kapitaldekningen vil vi vise til at CEBS-retningslinjene gir anledning til å innføre overgangsbestemmelser i forhold til IAS-standarden om pensjonsforpliktelser. Dette er meget viktige overgangsbestemmelser for bankene, da effekten av uamortiserte estimatavvik kan være betydelig, og virkningen for bankenes kapitaldekning dermed vil kunne være vesentlig. Sparebankforeningen vil derfor sterkt understreke behovet for at overgangsbestemmelsene raskt kommer på plass og senest i løpet av inneværende år.*
- Sparebankforeningen er enig i at det er nødvendig å nøytralisere virkningene av de nye regnskapsstandardene i relasjon til grunnfondsbevisforskriften. Grunnfondsbevisbrøken hadde ellers utilsiktet blitt endret som følge av endringer i egenkapitalens betydning for den "eierløse" kapitalen og for grunnfondsbeviserens kapital.*

1. Om endringer i regnskapsregelverket for finansinstitusjoner

Det blir i høringsnotatet vist til at en adgang for institusjonene til å benytte IFRS forordningen i selskapsregnskapene vil føre til brudd på standardisert og ensartet rapportering. Videre pekes på at ORBOF er innrettet slik at den vanskeliggjør tilpasning til to regnskapsregelverk, og at tilpasning av kodestrukturen i ORBOF først vil være mulig når IFRS-tilpasset årsregnskapsforskrift er på plass, tidligst i 2007. Adgang til å benytte IFRS i selskapsregnskapene før de nødvendige tilpasninger er gjort i rapporteringen til ORBOF, vil ifølge Kredittilsynet gjøre det nødvendig å pålegge institusjoner som følger IFRS forordningen tilleggsrapportering etter den ordinære regnskapslovgivningen. Tilsynet fremholder at en slik tilleggsrapportering, basert på regnskapsprinsipper som ikke ligger til grunn for offisiell regnskapsavleggelse, vil kunne gi dårligere kvalitet på finansmarkedsstatistikken og tilrår overfor Finansdepartementet at banker og finansieringsforetak avskjæres fra å benytte IFRS forordningen i selskapsregnskapet allerede fra 2005 og inntil særskilt tilpasning av årsregnskapsforskriften til IFRS forordningen er på plass.

Sparebankforeningen er uenig i denne konklusjonen. Etter vår oppfatning bør det åpnes for at banker kan benytte IFRS i selskapsregnskapet så raskt som mulig.

Dersom banker og øvrige finansforetak ikke kan gå over til IFRS-regelverket før tidligst i 2007, vil de børsnoterte bankene, etter innføring av IFRS i konsernregnskapet fra 1. januar 2005, måtte operere med dobbelt sett med regnskaper. De må i denne perioden følge IFRS-regelverket i konsernregnskapet og NRS-regelverket i selskapsregnskapet.

Den største utfordringen knyttet til å operere med to regnskaper er kommunikasjon av regnskapet, både generelt og spesielt med hensyn til kommunikasjon med grunnfondsbeveiseierne/aksjonærene og andre investorer. IFRS-regnskapet vil være det "offisielle" regnskapet for konsernet, og det som offentliggjøres hvert kvartal. På den annen side er det NRS-resultatet som gir grunnlag for resultatdisponering og utdeling av utbytte til grunnfondsbeveiseierne/aksjonærene. Når det er forskjell mellom det "offisielle" resultatet (etter IFRS) og resultatet som gir grunnlag for resultatdisponering og utdeling av utbytte (NRS-resultatet), kan ikke lenger grunnfondsbeveiseierne/aksjonærene forholde seg til det "offisielle" regnskapet. De må sette seg inn i bankregnskapet etter NRS og selskapsrettslige utbyttebegrensninger i aksjeloven/grunnfondsbevisforskriften for å se hva resultatet som gir grunnlag for resultatdisponering og utdeling av utbytte, blir.

To sett med regelverk vil også vanskeliggjøre kommunikasjonen med ledelse, styre og andre interessenter. Å skille det ene regelverket fra det andre og dermed de to regnskapene fra hverandre, krever til dels høy kunnskap om regnskap.

Videre er det viktig at bankenes IT-systemer ikke er oppgradert til å håndtere to regelverk for regnskapsførsel. Mye av regnskapsføringen må i så fall gjøres manuelt, noe som er svært ressurskrevende og medfører økt risiko for feil i regnskapet.

Tidligere har Finansdepartementet ikke ønsket å gi anledning til å gå over til IFRS i selskapsregnskapene, da skattekonsekvensene av dette ikke har vært tilstrekkelig utredet. Slik vi har forstått det, blir nå skattelovgivningen tilpasset IFRS fra og med inneværende år (se

vårt hørings svar av 16. august 2005). Vi mener da at argumentet knyttet til uklare skattekonsekvenser faller bort.

Foreningen antar at kommunikasjonen med markedet generelt vil bli bedre med IFRS. Særnorske regnskapsregler har tidligere utgjort en viss terskel for internasjonale investorer. Med internasjonale regnskapsstandarder antar vi at selskaper lettere vil kunne få tilgang til utenlandsk kapital.

Kredittilsynet argumenterer med at også mindre ikke-børsnoterte banker må gå over til IFRS hvis dette tillates i selskapsregnskapet. Bakgrunnen for dette er at man skal kunne sammenligne de enkelte bankene mot hverandre. En slik overgang vil være svært ressurskrevende for de berørte banker. Vi stiller spørsmål ved nytteverdien i sammenligninger mellom store børsnoterte banker og små lokale banker, herunder i hvilken grad det er nødvendig at mindre ikke-børsnoterte banker må gå over til IFRS hvis dette tillates i selskapsregnskapet.

I forholdet til spørsmålet om sammenligning vil vi vise til at forskriften for behandling av utlån, som i praksis er den mest kompliserte delen av IFRS for bankene å forholde seg til, senest skal gjelde for alle banker fra 1. januar 2006. Det vil i praksis bety at både selskaps- og konsernregnskapet vil bli utarbeidet etter tilnærmet like regler. For de fleste bankene utgjør som kjent utlånene i området 90-95% av balansen.

2. Om korrigerende bestemmelser i kapitaldekningsregelverket i forhold til nye internasjonale regnskapsstandarder (IFRS)

Den europeiske banktilsynskomiteen (CEBS) offentliggjorde 21. desember 2004 forslag til retningslinjer om korrigerende bestemmelser (prudential filters) i kapitaldekningsregelverket som følge av innføringen av de nye internasjonale regnskapsstandardene (IFRS). Retningslinjene er foreslått tatt inn i det endrede kapitaldekningsdirektivet (2000/12).

IFRS vil innebære økt valgfrihet mht å føre balanseposter til virkelig verdi, og det antas at svingningene i ansvarlig kapital knyttet til balanse- og resultatposter dermed vil øke. Kredittilsynet legger til grunn at det må være innført korrigerende bestemmelser i kapitaldekningsregelverket før bankene gis adgang til å benytte IFRS, eller regnskapsregler tilpasset IFRS, ved beregning av kapitaldekningen. Tilsynet viser til at en viktig begrunnelse for å innføre korrigerende bestemmelser er å opprettholde de kvalitetskrav som stilles til en banks ansvarlige kapital. Sentralt er at denne kapitalen skal være tilgjengelig for å absorbere tap og at den skal være tilstrekkelig stabil.

De korrigerende bestemmelsene bygger på to hovedprinsipper:

- 1) Nøytralisering, dvs at det ikke tas hensyn til urealisert gevinst eller tap (unntatt tap pga svekket kredittverdighet) ved beregning av kapitaldekningen.
- 2) Asymmetrisk behandling, dvs at urealisert gevinst innregnes helt eller delvis i tilleggskapitalen, mens urealisert tap går til fradrag i kjernekapitalen.

Med unntak for spørsmålet om overgangsbestemmelser, er Sparebankforeningens vurderinger foreløpige. Dette har å gjøre med at bankene foreløpig ikke har hatt mulighet til å foreta testberegninger på virkningene av forslaget.

2.1 Forslag til endringer i forskrift 1. juni 1990 om beregning av ansvarlig kapital for finansinstitusjoner

Ad § 4. Tilleggs kapital

Nye punkt 5 og 6 (i oppstillingen av elementer i tilleggs kapitalen):

5. 45 pst. av netto urealisert gevinst på aksjer, andeler og grunnfondsbevis klassifisert som tilgjengelig for salg, jf. IAS 39.

6. 45 pst. av urealiserte gevinster på investeringseiendommer og varige driftsmidler som omfattes av § 7 første ledd, punkt g, jf. IAS 40 og IAS 16.

Når det gjelder pkt. 5 følger av høringsnotatet at av antall land der problemstillingen er vurdert, er det foreløpig et lite flertall som ønsker å tillate at en maksimal andel på 45% av urealiserte gevinster før skatt kan telle med i tilleggs kapitalen ("land" refererer her til representanter i arbeidsgruppen i CEBS). Følgelig foreligger pt. ingen harmonisert implementering innenfor EØS-området. Kredittilsynet foreslår å begrense denne andelen til 45% i Norge med henvisning til at det som et minimum skal tas hensyn til effekten av utsatt skatt.

Sparebankforeningen gjør oppmerksom på at fritaksmetoden i skatteloven innebærer at det for norske selskaper ikke er skatt på gevinst ved salg av aksjer utstedt av selskap innenfor EØS-området. Dermed inkluderes hele gevinsten i egenkapitalen. Den sentrale begrunnelsen for avkortning er skatteeffekten. Det faktum at det ikke påløper skatt på gevinsten, taler for at bankene bør kunne plusse på hele den urealiserte gevinsten til tilleggs kapitalen. Det bør etter vårt syn tillegges vekt at modellens asymmetriske behandling, ved at urealisert gevinst innregnes i tilleggs kapitalen mens urealisert tap går til fradrag i kjernekapitalen, i seg selv virker konservativ. Det er også et viktig poeng at norske banker i meget liten grad har adgang til å eie aksjer.

Når det gjelder pkt. 6 om muligheten for å øke tilleggs kapitalen med urealiserte gevinster på investeringseiendommer og varige driftsmidler, viser Kredittilsynet til at antall land der det vurderes å anvende en andel på 45% eller mindre, foreløpig er "litt større enn antall land hvor representantene har signalisert at de overveier å inkludere hele gevinsten etter skatt."

Disse eiendelene kan etter IFRS enten vurderes til kost eller virkelig verdi. Gevinst ved salg av slike eiendeler er skattepliktig og det kan under ingen omstendighet innregnes mer enn 72% av gevinsten.

Sparebankforeningen har ingen innvendinger mot en slik løsning.

Når det gjelder behandlingen av sertifikater og obligasjoner foreslår Kredittilsynet at det foretas nøytralisering. Med andre ord tas det ikke hensyn til urealisert gevinst eller tap (unntatt kredittap).

Sparebankforeningen mener at obligasjoner og sertifikater bør behandles etter samme prinsipp som aksjer. Det innebærer at hele den urealiserte gevinsten innregnes i tilleggskapitalen, hensyntatt utsatt skatt, men kommer til fradrag i kjernekapitalen.

Ad § 7. Fradragsposter

Det er foreslått at følgende poster skal trekkes fra i kjernekapitalen:

- d. Utbytte og konsernbidrag avsatt til utdeling, som er klassifisert som egenkapital, jf. IAS 10.
- e. Netto urealisert gevinst på aksjer, andeler og grunnfondsbevis klassifisert som tilgjengelig for salg hensyntatt effekten av utsatt skatt, jf. IAS 39. Bestemmelsen gjelder ikke for livsforsikringselskaper og pensjonskasser.
- f. Netto urealisert gevinst på utlån, sertifikater og obligasjoner klassifisert som tilgjengelig for salg hensyntatt effekten av utsatt skatt, jf. IAS 39. Bestemmelsen gjelder ikke for livsforsikringselskaper og pensjonskasser.
- g. Urealiserte gevinster på investeringseiendommer og varige driftsmidler som inngår i kjernekapitalen, jf. IAS 40 og IAS 16. Bestemmelsen gjelder ikke for livsforsikringselskaper og pensjonskasser.
- h. Netto urealisert gevinst på sikringsinstrumenter ved kontantstrømsikring, jf. IAS 39
- i. Urealisert gevinst inkludert i kjernekapitalen som følge av redusert verdi av gjeld og som skyldes en svekkelse av institusjonens egen kredittverdighet, jf. IAS 39.
- j. Egenkapitalkomponenter for konvertible obligasjoner som institusjonen selv har utstedt, jf. IAS 32.

Ad d) og j) Dette er korrigerende bestemmelser pga endret klassifisering. Utbytte og konsernbidrag er i realiteten gjeld, men etter IFRS er disse poster inkludert i egenkapital og etter retningslinjene fra CEBS skal dette korrigeres for i kapitaldekningsberegningen. Det samme gjelder egenkapitalkomponenter for konvertible obligasjoner som banken selv har utstedt. *Sparebankforeningen har ingen merknader til dette forslaget.*

Ad e) til i) *Vi vil gjøre oppmerksom på at fritaksmetoden gjør at det for selskaper ikke er skatt på gevinster ved realisasjon av aksjer utstedt innenfor EØS-området. Det blir derfor ikke korrekt å hensynta effekt av utsatt skatt i bokstav e.*

Generelt vil det være slik at utsatt skatt skal hensyntas i de tilfeller utsatt skatt er fratrukket ved beregning av fond for urealiserte gevinster etter aksjelovens § 3-3a. Vi reiser derfor spørsmålet om det bør vurderes om det er mer hensiktsmessig at bestemmelsen om utsatt skatt i kapitaldekningsregelverket relateres direkte til den skattemessige behandling i regnskapet.

Ad § 11. Overgangsbestemmelser

f. I perioden fram til og med 31. desember 2005 skal minimum en femdel av det negative beløpet som er ført mot egenkapitalen som følge av nullstilling av uamortiserte estimatavvik på pensjonsforpliktelser, medregnes ved beregningen av kjernekapitalen. I perioden 1. januar 2006 – 31. desember 2006 skal minimum to femdeler av nullstilte uamortiserte estimatavvik ført mot egenkapitalen medregnes i kjernekapitalen. I perioden 1. januar 2007 - 31. desember 2007 skal minimum tre femdeler av nullstilte uamortiserte estimatavvik ført mot egenkapitalen medregnes i kjernekapitalen. I perioden 1. januar 2008 – 31. desember 2008 skal minimum fire femdeler av nullstilte uamortiserte estimatavvik ført mot egenkapitalen medregnes i kjernekapitalen.

CEBS-retningslinjene gir anledning til å innføre overgangsbestemmelser i forhold til IAS-standarden om pensjonsforpliktelser. Dette er meget viktige overgangsbestemmelser for bankene, da effekten av uamortiserte estimatavvik kan være betydelig, og virkningen for bankenes kapitaldekning dermed vil kunne være vesentlig. Vi vil gjøre oppmerksom på at Norsk RegnskapsStiftelse i september i år fastsatte NRS 6A Anvendelse av IAS 19 under norsk regnskapslovgivning som endelig regnskapsstandard. Dette innebærer at selskaper som anvender IFRS i konsernregnskapet tillates å nullstille samme beløp på uamortisert estimatavvik på pensjonsforpliktelser i selskapsregnskapene som i konsernregnskapet. Sparebankforeningen vil derfor sterkt understreke behovet for at overgangsbestemmelsene raskt kommer på plass og senest i løpet av inneværende år. Ønsket om slike overgangsbestemmelser ble for øvrig fremmet av FNH og Sparebankforeningen i fellesbrev til Kredittilsynet datert 14. desember 2004.

Vi vil også understreke at vårt høringsvar til forslaget om korrigerende bestemmelser tar utgangspunkt i CEBS forslag til retningslinjer av 21. desember 2004 (prudential-filters). Vi vil fremheve at eventuelle endringer i den endelige vedtatte versjonen av disse retningslinjene, vil kunne få betydning for de konklusjonene vi har trukket. Videre kan det synes som om det ikke foreligger endelige konklusjoner mht. hvordan de ulike landene vil velge å implementere retningslinjene. Det bør være en sentral premiss for den norske implementeringen av "filterne" at den skjer i størst mulig grad i tråd med det som blir valgt løsning internasjonalt og særlig i Norden.

3. Forslag til endring av grunnfondsbevisforskriften

Sparebankforeningen er enig i at det er nødvendig å nøytralisere virkningene av de nye regnskapsstandardene i relasjon til grunnfondsbevisforskriften. Grunnfondsbevisbrøken hadde ellers utilsiktet blitt endret som følge av endringer i egenkapitalens betydning for den "eierløse" kapitalen og for grunnfondsbeveiseiernes kapital.

Det foreslås at fond for urealiserte gevinster og andre urealiserte gevinster og urealiserte tap som ikke har inngått i fordeling i henhold til grunnfondsbevisbrøken, holdes utenfor grunnfondsbevisbrøken. Alternativet hadde vært å innta nærmere bestemmelser i grunnfondsbevisforskriften om fordeling av urealiserte gevinster og urealiserte tap som midlertidig føres mot egenkapitalen (herunder fond for urealiserte gevinster). På denne bakgrunn foreslår Kredittilsynet at det inntas en bestemmelse i grunnfondsbevisforskriften om at urealisert gevinst og urealisert tap som ikke har inngått i fordeling i henhold til grunnfondsbevisforskriften eller som er ført mot kursreguleringsfond (og dermed ikke inngår

i den ansvarlige kapitalen), ikke skal inngå i institusjonens totale ansvarlige kapital. Det tilrås videre at den korrigerede ansvarlige kapitalen skal være fratrukket utbytte avsatt til utdeling som er klassifisert som egenkapital, jf. IAS 10 og egenkapitalkomponenter for konvertible obligasjoner som institusjonen selv har utstedt, jf. IAS 32. Det foreslås videre at det presiseres at det er overskudd etter avsetning til fond for urealiserte gevinster som skal fordeles i henhold til grunnfondsbevisbrøken.

Vi er enig i den metoden som anvendes for å nøytralisere virkningene av de nye regnskapsstandardene som innebærer at fond for vurderingsforskjeller og fond for urealiserte gevinster ikke skal fremstå som ufordelt kapital. Det kan imidlertid reises spørsmål ved om hensikten med slike korrigeringer generelt. Etter vårt syn er på lenger sikt det eneste riktige å basere utbyttegrunnlaget på de nye regnskapsstandardene. Forutsetningen må imidlertid være at grunnfondsbeviserens stilling ikke blir svekket.

Vi har for øvrig følgende merknader til forslaget til endring av grunnfondsbevisforskriften:

I grunnfondsbevisforskriften §§ 14 og 26 anvendes begrepet "ansvarlig kapital" som slik det anvendes må antas å utgjøre summen av egenkapital, ansvarlig lånekapital og fondsobligasjoner. Ansvarlig kapital er ikke lenger et begrep i årsregnskapet, men i kapitaldekningsregelverket, og det kan derfor reises spørsmål ved hensiktsmessigheten med å bruke dette begrepet i forskriften. Det foreslås at det anvendes regnskapsmessige egenkapitalbegreper i stedet for begrepet ansvarlig kapital.

For øvrig ber vi om at det foretas to endringer i Kredittilsynets forslag: Kredittilsynet kommer fram til korrigert egenkapital ved å korrigere for "urealisert gevinst og urealisert tap som ikke har inngått i fordeling i henhold til grunnfondsbevisbrøken og som ikke er ført mot kursreguleringsfondet." Vi antar at resultatet skal være det samme dersom en foretar korrigering for fond for urealiserte gevinster.

Når det gjelder korrigert overskudd foreslår vi at det korrigeres for overføringer til og fra fond for vurderingsforskjeller og til og fra fond for urealiserte gevinster.

Vi foreslår at grunnfondsbevisforskriften 14 og 26 gis følgende ordlyd:

§ 14. Utbytte

Årlig utbytte av grunnfondsbevis etter vedtak av øverste myndighet i institusjonen, kan bare utdeles fra årsoverskuddet i henhold til det fastsatte resultatregnskapet for regnskapsåret. Utbyttet kan ikke settes høyere enn det som er forenlig med forsiktig og god forretningsskikk under tilbørlig hensyn til tap som måtte være inntruffet etter regnskapsårets avslutning, eller som må forutsettes å ville inntreffe. Summen av det årlige utbyttet og de årlige avsetninger til utjevningsfondet kan ikke utgjøre større andel av korrigert årsoverskudd enn grunnfondsbeviskapitalens, overkursfondets og utjevningsfondets andel av institusjonens korrigerede egenkapital, jf. denne forskrifts § 26. Korrigert egenkapital utgjør i denne paragraf institusjonenes totale egenkapital slik den fremgår av årsregnskapet, minus fond for vurderingsforskjeller og fond for urealiserte gevinster. Den korrigerede egenkapitalen skal være fratrukket avsatt utbytte som er klassifisert som egenkapital, jf. IAS 10 og egenkapitalkomponenter for konvertible obligasjoner som institusjonen selv har utstedt, jf. IAS 32. Korrigert årsoverskudd utgjør i denne paragraf resultatet for regnskapsåret korrigert for overføringer til og fra fond for vurderingsforskjeller og til og fra fond for urealiserte

gevinster.

§ 26. Avsetning til utjevningfond

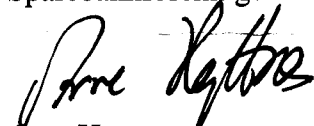
En institusjon kan avsette av årets overskudd til et utjevningfond som kan brukes til å opprettholde utbytte til grunnfondsbeviserne.

Følgende begrensninger skal gjelde for avsetningsadgangen og anvendelsen av fondet:

1. Summen av de årlige avsetninger til fondet og kontantutbytte kan ikke utgjøre større andel av korrigert årsoverskudd enn grunnfondsbeviskapitalens, overkursfondets og utjevningfondets andel av institusjonens korrigerede egenkapital, jf. denne forskrifts § 14. Korrigert egenkapital utgjør i denne paragraf institusjonenes totale egenkapital slik den fremgår av årsregnskapet, minus fond for vurderingsforskjeller og fond for urealiserte gevinster. Den korrigerede egenkapitalen skal være fratrukket avsatt utbytte som er klassifisert som egenkapital, jf. IAS 10 og egenkapitalkomponenter for konvertible obligasjoner som institusjonen selv har utstedt, jf. IAS 32. Korrigert årsoverskudd utgjør i denne paragraf resultatet for regnskapsåret korrigert for overføringer til og fra fond for vurderingsforskjeller og til og fra fond for urealiserte gevinster.

2. Utbetalinger fra utjevningfondet kan bare skje når dette er forsvarlig ut fra institusjonens egenkapitaldekning.

Med vennlig hilsen
Sparebankforeningen i Norge

Arne Hyttnes
Administrerende direktør

Erik Johansen
Assisterende direktør